

HISTORIAN KOE 15.3.2019 HYVÄN VASTAUKSEN PIIRTEITÄ

Tutkintoaineen sensorikokous on hyväksynyt seuraavat hyvän vastauksen piirteet.

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historian oppiaineelle ominaiset taidot ja ajattelutavat, opetussuunnitelman mukaisten sisältöjen hallinta ja historian keskeisten käsitteiden asianmukainen ja täsmällinen käyttö. Arvioinnin kohteena on myös kokelaan kyky tulkita ja arvioida kriittisesti historiallisia lähteitä, tehdä niistä itsenäisiä päätelmiä sekä vertailla historiallisia kysymyksiä koskevia tulkintoja ja ottaa niihin perustellusti kantaa.

Vastauksista käy ilmi, että kokelas ymmärtää eri aikakausien luonnetta ja osaa suhteuttaa oman aikansa ongelmia ja muutosprosesseja niiden historiallisiin yhteyksiin. Hän osaa operoida historian keskeisillä käsitteillä, joita ovat aika, muutos ja jatkuvuus sekä syy-yhteyksien hahmottaminen. Aineistotehtävissä hän osaa arvioida ja hyödyntää tekstejä ja visuaalisia aineistoja kriittisesti. Pohdintatehtävissä ja tiedollisia ristiriitoja sisältävissä tehtävissä kokelas osoittaa ymmärtävänsä historialliseen tiedonmuodostukseen liittyvän tulkinnallisuuden sekä syy-yhteyksien monitahoisuuden ja kompleksisuuden. Kokelas osaa arvioida menneisyyden ihmisen toimintaa ja ilmiöitä kunkin ajan omista lähtökohdista sekä osaa erottaa ne nykyajan näkökulmista. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota kokelaan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsenyneyttä kokonaisuuksia sekä kykyyn erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan.

Alla oleva taulukko on tarkoitettu arvostelutyön avuksi, ja siinä otetaan erityisesti esiin myös taitotavoitteisiin liittyvät vastausten ulottuvuudet. Sarakkeissa esitetyt kuvaukset ovat esimerkinomaisia.

Tehtäväkohtaisissa hyvän vastauksen piirteissä arvostelukriteerit on annettu kaksiporraisesti eli hyvälle ja kiitettävälle vastauksille. **20 pisteen tehtävissä hyvistä vastauksista saa 7–13 pistettä ja kiitettävistä 14–20 pistettä, 30 pisteen tehtävissä vastaavasti 11–20 ja 21–30 pistettä.**

	0	Tyydyttävä	Hyvä	Kiitettävä
<i>Tietojen oikeellisuus ja olennaisuus; käsitteellinen täsmällisyys</i>	Ei lainkaan tehtävässä edellytettyä tietoa. Tehtävä on ymmärretty virheellisesti.	Niukkasisältöinen tai sisältää paljolti epäolennaisuuksia. Käsitteiden kovin puutteellista hallintaa. Vastaa vain osittain tehtävään.	Verraten täsmällistä ja tehtävään hyvin kohdentuvaa tietoa. Käsitteiden hyvää hallintaa.	Täsmällistä tietojen ja käsitteiden hallintaa. Olennaisia ja aiheen kannalta mielekkäästi rajattuja tietoja.
<i>Analyttisyys, loogisuus, perustelevuus</i>	Jäsentymätön, sekava. Väitteet vailla perusteluja.	Niukasti perusteita esitetyille väitteille. Heikosti erittelevää aiheen tarkastelua. Luettelomainen tai epäselvä rakenne.	Väitteille verraten hyviä perusteluita. Aiheen tarkastelu johdonmukainen, vaikka paikoitellen puutteita. Joiltakin osin analyttinen.	Hyvin analyttinen yleisote. Väitteillä hyvät perustelut ja aiheen tarkastelu johdonmukaista ja argumentoivaa.
<i>Kriittisyys, moniperspektiivisyys, kyky arvioida ja soveltaa tietoja</i>	Ei minkäänlaisia (lähde)kriittisiä huomioita eikä järkiperustaista tietojen arviointia tai soveltamista. Ei merkkejä eri tulkintojen tai vaihtoehtojen pohdintakyvystä.	Heikkoja merkkejä lähdekriittisyydestä. Joitain satunnaisia heikkoja merkkejä eri näkökulmien ja tulkinnallisuuden pohdinnasta. Kyky soveltaa tietoja on heikosti havaittava.	Paikoitellen hyvää (lähde)kriittistä pohdintaa ja hyviä tulkintoja. Joitain hyviä esimerkkejä moniperspektiivistä otetta edustavasta ajattelusta. Joitain merkkejä tietojen arviointikyvystä ja soveltamiskyvystä.	Terävä ja oivaltava (lähde)kriittinen ote. Moniperspektiivistä punnittua pohdintaa. Tietojen arviointia ja soveltamista monin paikoin.

1. Rooman kaupungin kasvun edellytykset (20 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas esittää joitakin esimerkkejä taloudellisista edellytyksistä, jotka mahdollistivat Rooman kasvun miljoonakaupungiksi (esim. hyvin toiminut elintarvikehuolto). Kokelas ymmärtää, että kasvu edellytti toimivaa hallintokoneistoa ja poliittista vakautta. Rooman edullinen maantieteellinen sijainti.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas käsittelee monipuolisemmin ja analyttisemmin taloudellisia, sekä infrastruktuuriin ja teknologiseen osaamiseen liittyviä tekijöitä, jotka mahdollistivat Rooman kasvun miljoonakaupungiksi. Näitä olivat mm. tieverkko (maantiekuljetukset lähiprovinseista), Välimeri valtakunnan sisämerenä (viljakuljetukset provinseista meritse) ja vesijohtotekniikka (miljoonakaupungin juomavesihuolto). Hallinnon osalta kokelas käsittelee esim. provinseista kerättyjen verojen ja sodista voitettujen orjien merkitystä Rooman kaupungin vaurastumiselle. Kokelas voi myös käsitellä valtakunnan suvaitsevaista monikulttuurisuutta, joka mahdollisti provinssien asukkaiden muuttamisen Roomaan.

2. Itä-Saksa ja sen vaiheet (20 p.)

2.1. (8 p.)

Hyvässä vastauksessa havaitaan, että ensimmäinen tekstikatkelma on myönteinen ja toinen kielteinen arvio Itä-Saksasta. Tekstikatkelmista otetaan esiin yksittäisiä seikkoja, esimerkiksi että DDR ei ollut sisäisesti rikkinäinen yhteiskunta mutta että Itä-Saksassa järjestelmää ylläpidettiin väkivallalla ja propagandalla. Vastauksessa on jokin lähdekriittinen elementti.

Kiitettävässä vastauksessa tuodaan esiin, että yhtäällä Itä-Saksaa sanotaan demokraattiseksi ja sosialistiseksi valtioksi, toisaalla kiistetään sen demokraattisuus ja sosialistisen puolueen suosion aitous. Vastauksessa tulee esiin lähdekriittistä pohdintaa siitä, miten arvioiden esittämisajankohta sekä esittäjän tausta saattavat vaikuttaa arvioon.

2.2. (12 p.)

Hyvässä vastauksessa tulevat esiin Itä-Saksan perustamisen ja hajoamisen perusasiat. Valtio syntyi, kun suurvaltojen ajauduttua kylmään sotaan niiden miehitysvyöhykkeille muodostui kaksi valtiota. Itä-Saksan valtio syntyi 1949, lähes samaan aikaan kun länsivaltojen miehitysvyöhykkeille syntyi Länsi-Saksa. 1980-luvulla Neuvostoliiton uudistuspolitiikka rohkaisi sosialistisissa maissa kansanliikkeitä, jotka vaativat demokratiaa. Suurvaltasuhteiden lientyessä Neuvostoliitto hellitti otteensa Itä-Euroopasta. Itä-Saksan johtokin antoi periksi uudistusvaatimuksille. Kylmän sodan symbolina ollut Berliinin muuri murtui 1989. Vapaiden vaalien jälkeen valtion uusi johto sopi Länsi-Saksan kanssa valtioiden yhdistymisestä, ja se toteutui 1990.

Kiitettävässä vastauksessa eritellään Itä-Saksan syntyyn ja hajoamiseen vaikuttaneet muutokset suurvaltasuhteissa yksityiskohtaisemmin. Itä-Saksan synty eteni askeleittain, kun suurvaltojen epäluottamus syveni eikä Saksan kysymykseen saatu ratkaisua. Neuvostoliiton miehitysalueellaan ohjaamissa vaaleissa kommunistit nousivat valtaan ja julistivat Itä-Saksan valtioksi. 1980-luvulla monissa sosialistimaissa kritiikki omaa järjestelmää kohtaan yltyi, vaadittiin kansalaisvapauksia, ja samalla epäluulo länttä kohtaan hellitti. Neuvostoliitto ilmaisi pysyvänsä sivussa Itä-Euroopan maiden kuohunnasta, vaikka sillä oli vielä Itä-Euroopassa sotilaita. Itä-Saksasta siirtyi ihmisiä länteen muiden sosialistimaiden kautta, ja lopulta valtiojohto taipui vapauttamaan myös suorat matkustusyhteydet länteen.

3. Suomen tasavallan 100-vuotisjuhla (20 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas pohtii kunkin vuoden osuvuutta itsenäisen Suomen syntyvuo-
deksi esittäen argumentteja puolesta ja vastaan sekä muodostaa perustellun näkemyksensä
siitä, mikä vaihtoehto olisi sopivin. Venäjän 1917 lokakuun vallankumouksen jälkeen porva-
riennemistöinen eduskunta julistautui korkeimman vallan käyttäjäksi. Sosiaalidemokraatit
kannattivat neuvotteluja bolševikkihallituksen kanssa. Eduskunta hyväksyi 6.12. porvaripuo-
lueiden ehdotuksen Suomen itsenäistymisestä. Itsenäistymisen jälkeen Suomi oli kuitenkin
voimakkaasti jakautunut ja ajautui vuoden 1918 tammikuussa sisällissotaan, joka päättyi
valkoisten voittoon. Sotaa seurasi kiista hallitusmuodosta. Tasavaltainen hallitusmuoto sää-
dettiin vuonna 1919 ja K. J. Ståhlberg valittiin maan ensimmäiseksi presidentiksi.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas analysoi monipuolisesti eri vuosilukuvaihtoehtojen osu-
vuutta. Itsenäisyysjulistuksessa Suomi määriteltiin tasavallaksi. Itsenäisyyden tunnustamista
haettiin heti länsimailta, mutta ne ilmoittivat tunnustavansa Suomen itsenäisyyden vasta,
kun Neuvosto-Venäjä myöntyi siihen. Leninin Kansankomissaarien neuvosto esitti
31.12.1917 Suomen itsenäisyyden tunnustamista, mikä toteutui 4.1.1918. Sisällissodan pää-
tyttyä Saksan lähettämällä sotilasmahdilla oli Suomessa suuri sananvalta, mutta saksalaiset
poistuivat maasta loppuvuodesta maan kärsittyä tappion maailmansodassa. Hallitusmuoto-
kiistaa on esitelty monipuolisesti.

4. Martin Luther (20 p.)

4.1. (8 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas ymmärtää, että demoni soittaa soittimen muotoon kuvatun
Lutherin päätä. Kuvan tekijä pyrkii tällä ilmaisemaan, että demonit tai itse paholainen puhu-
vat Lutherin kautta ja hänen sanomansa on siksi harhaoppista. Kokelas ymmärtää, että piir-
ros edustaa katolisen kirkon tai sen tukijoiden uskonnollista propagandaa Lutheria vastaan.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas toteaa, että kuvatun kaltaiset puupiirroksiset levisivät suu-
rina painoksina 1450-luvulla kehitetyn ja nopeasti yleistyneen kirjapainotaidon avulla. Sekä
katoliset että luterilaiset levittivät omaa propagandaansa julisteina, joilla pyrittiin saatta-
maan vastapuoli arveluttavaan valoon.

4.2. (12 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas analysoi Lutherin toimintaa ja sen vaikutuksia valitsemastaan
näkökulmasta esimerkiksi poliittisen, kirkko-, kulttuuri- tai yhteiskunta- ja taloushistorian
kannalta. Kokelas voi tarkastella esimerkiksi läntisen kirkon jakautumista katoliseen ja pro-
testanttiseen maailmaan, reformaatiota ja vastauskonpuhdistusta, Saksan valtakunnan ja-
koa, uskonotien syntyä tai kansankielen ja kansanopetuksen kehitystä.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas analysoi Lutherin oppia tai toimintaa perusteellisesti use-
asta yllä mainitusta näkökulmasta tai tuo esille useita näkökulmia ja kertoo niistä perustie-
dot Lutherin opin ja toiminnan vaikutuksista. Kokelas huomioi kansankielisten jumalanpalve-
lusten merkityksen ja valtion ja kirkon pesäeron.

5. Hyödyn aika ja vapauden aika (20 p.)

5.1. (12 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas pohtii nimitysten oikeutusta ja sitoo vastauksensa tekstikatkelmiin. Ensimmäinen tekstikatkelma tukee ”hyödyn aika” -nimityksen sopivuutta. Aikakaudella kehitettiin uusia viljelymenetelmiä ja uutta tekniikkaa. Talonpoikia kannustettiin kokeilemaan uusia viljelykasveja ja -menetelmiä. Päämääränä oli myös valtakunnan taloudellinen menestys. Toinen tekstikatkelma puoltaa nimitystä ”vapauden aika”. Termillä viitataan itsevaltiuden päättymistä seuranneeseen säätyvallan aikaan ja talouspolitiikan muutokseen. Taustalla oli valistusajattelu ja taloudellinen liberalismi (Anders Chydenius). Omatoimisuuteen ja uutteruuteen kannustaa myös se, että jokainen hyötyy itsekin työnsä hedelmistä.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas pohtii analyttisemmin ja monipuolisemmin nimitysten oikeutusta. Vastauksessa tarkastellaan ”vapautta” kriittisesti: esimerkiksi todetaan, että sääty-yhteiskunnassa ihmisten vapaudet olivat suhteessa heidän yhteiskunnalliseen asemaansa. Vastauksessa on huomioitu lähdekritiikki: toinen tekstikatkelma on sanomalehdestä, toinen kirkkoherran ja valtiopäiväedustajan näkemys. Kokelas ymmärtää Chydeniuksen edustavan uudistusmielisen ja liberaalin valistusajattelijan näkemystä, joka tasa-arvon vaatimuksessaan poikkesi aikakaudella vallalla olleesta näkemyksestä.

5.2. (8 p.)

Hyvässä vastauksessa mainitaan keksintöjä (esim. vuoroviljely, lannoitus) ja uusia kasveja (esim. peruna) sekä esitellään, miten tietoa niistä välitettiin. Turun akatemiassa tutkittiin erilaisten kasvien soveltuvuutta ravinnoksi ihmisille ja karjalle tavoitteena tehokkaampi luonnon hyödyntäminen ja uudet viljelymenetelmät. Akatemian tuottaman uuden tiedon välittämisessä erityisesti papiston asema oli merkittävä. Pappilat toimivat esimerkkitaloina, joilla hyödynnettiin uutta tekniikkaa ja viljeltiin uusia kasveja. Niistä keksinnöt ja menetelmät levisivät talonpoikien pariin.

Kiitettävässä vastauksessa tarkastellaan myös muita seikkoja kuin viljelyyn liittyvien uusien keksintöjen välittämistä, esimerkiksi papiston keskeistä asemaa terveysvalistuksessa ja isorokkorokotusten edistämistä.

6. Alkuperäiskansat (20 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas osoittaa tietävänsä, mitä alkuperäiskansoilla tarkoitetaan ja mitä ongelmia niiden ja valtaväestön kohtaamiseen on historiassa liittynyt (esim. assimilaatio, etnosentrisyys). Vastauksessa tulee esiin, että alkuperäiskansoilla on ollut omat asuinalueensa, jolle asteittain on siirtynyt valtaväestöä, ja samalla alkuperäiskansojen mahdollisuudet harjoittaa omia perinteisiä elinkeinojaan ovat kaventuneet. Alkuperäiskansojen henkinen kulttuuri, kuten perinteet ja uskonto, ovat usein joutuneet syrjityiksi tai niiden harjoittaminen on saatettu jopa kieltää. Joissain tapauksissa alkuperäiskansoja on pyritty tuhoamaan aktiivisesti tai rajoittamalla niiden asuinalueet hedelmättömille syrjäseuduille. Kokelas erittelee kaikkia aineistoja.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas käsittelee aihetta joidenkin konkreettisten esimerkkien avulla ja tuo esiin, että kohtaamiset ovat olleet monimuotoisia ja eri aikakausina osin erilaisia. Vastauksessa tulee esiin, että valtiovalta on saattanut tukea valtaväestön pyrkimyksiä laajentaa maanomistustaan alkuperäiskansojen alueella. Alkuperäiskansojen jäsenten kouluttaminen valtaväestön kouluissa on yhtäältä usein heikentänyt niiden yhteisöjä ja omaa kulttuuri-identiteettiä, toisaalta se on saattanut mahdollistaa uusien elinkeinojen synnyn. Alkuperäiskansat ovat myös mukauttaneet elinkeinojaan ja perinteitään uusiin olosuhteisiin, kuten saamelaiset poronhoitoaan. Näistä perinteistä on saattanut tulla tunnusmerkkejä, joita on hyödynnetty esimerkiksi turismin edistämiseksi. Kokelas arvioi aineistoja lähdekriittisesti.

7. Kaupungistumisen historia ja tulevaisuus (30 p.)

7.1. (8 p.)

Hyvässä vastauksessa tulee esiin, että kaikilla mantereilla kaupunkiväestön osuus väestöstä on kasvanut tarkasteltuna aikana. Eurooppa ja Pohjois-Amerikka ovat olleet koko ajanjakson eniten kaupungistuneita mantereita. Vastauksessa mainitaan esimerkkejä taulukon tiedoista.

Kiitettävässä vastauksessa tuodaan esiin lisäpiirteitä eri mantereiden sisäisestä sekä keskinäisestä kehityksestä. Eurooppa kaupungistui ripeästi 1800-luvulla ja lähes yhtä nopeasti koko 1900-luvun. Pohjois-Amerikka kaupungistui erityisesti ajanjaksolla 1900–1950, Latinalainen Amerikka vuoden 1950 jälkeen. Myös Aasiassa ja Afrikassa kaupungistuminen kiihtyi vuoden 1950 jälkeen. Eurooppa oli jakson alussa kaupungistunein mantere, mutta vuonna 1950 Pohjois-Amerikka oli ohittanut sen, ja vuonna 2000 Latinalainenkin Amerikka oli saavuttanut saman kaupungistumisasteen kuin Eurooppa.

7.2. (12 p.)

Hyvässä vastauksessa tulevat esiin selittävinä tekijöinä Euroopan teollistuminen ja siihen liittyvä nopea kaupungistuminen 1800-luvulla sekä Yhdysvaltain hitaammin käynnistynyt mutta nopeasti edennyt teollistuminen ja kaupungistuminen 1800-luvun lopulla. Aasian ja Afrikan mantereilla kaupunkimaista asumista kasvatti huomattavasti elinkeinorakenteen muutos 1900-luvun lopulla. Väestön kasvun merkitys otetaan vastauksessa huomioon.

Kiitettävässä vastauksessa pohditaan, että Aasian ja Afrikan kaupunkiväestö kasvoi 1900-luvun jälkipuolella, mutta kun myös maaseutuväestö samaan aikaan kasvoi ripeästi, kaupungeissa asui vuonna 2000 vain kolmannes Aasian ja Afrikan väestöstä. Afrikan ja Aasian maaseutuväestön kasvusta 1900-luvun jälkipuolella kertoo, että maailman kaupungistumisaste on 1950–2000 noussut vain muutaman prosenttiyksikön. Aasiassa ja Afrikassa teollistuminen ja kaupungistuminen eivät vielä imperialismin aikakaudella päässeet vauhtiin. Pohjois-Amerikassa Yhdysvaltain teollistuminen ja laajan liikenneverkon rakentaminen selittävät, että mantere ohitti kaupungistumisasteessa Euroopan 1900-luvun alkupuoliskolla. Kiitettävässä vastauksessa edellytetään kaikkien alueiden tarkastelua.

7.3. (10 p.)

Hyvässä vastauksessa pohditaan esimerkiksi sitä, että ennusteen kaupungit kuuluvat jo nykyisin maailman suurimpiin ja monet niistä sijaitsevat runsasväkisimmissä (Kiina, Intia) tai väestöltään nopeasti kasvavissa maissa (Pakistan, Egypti, Nigeria). Kaupungistuminen on ollut jo pitkäaikainen trendi. Suurkaupungit syntyvät väestönkasvultaan suuriin maihin.

Kiitettävässä vastauksessa tuodaan esiin, että väestöltään nopeasti kasvavissa maissa kaupunkeihin muuttaa runsaasti ihmisiä maaseudulta paremman elintason toivossa. Listalle ei ole odotettavissa lisää kaupunkia, jotka sijaitsevat hitaan väestönkasvun maissa. Suurimpien kaupunkien voidaan odottaa kasvavan, kun asutus tiivistyy ja kaupunkialueet laajenevat. Ennusteen toteutumiselle voivat joissain tapauksissa tulla esteeksi ekologiset tai taloudelliset syyt.

8. Nationalismi (30 p.)

8.1. (12 p.)

Hyvässä vastauksessa kokelas ymmärtää, että Riefenstahlin filmi on nationalismin ja kansallissosialismin ylistys, Chaplinin elokuva taas sen parodiaa. Kummassakin filmissä nationalismi esitetään yhtenäisenä aatteena, jolle ovat ominaisia yhteiset tunnuksset (esim. univormut, käsimerkit, iskulauseet). Kummassakin filmissä viitataan vahvaan johtajuuteen, Riefenstahl positiivisessa mielessä ja Chaplin tehden asian naurunalaiseksi.

Kiitettävässä vastauksessa filmejä ja niiden eroja analysoidaan tarkemmin. Riefenstahlin filmissä viitataan nuorison kasvatukseen, kansan rohkeuteen ja verenperintöön sekä ajatukseen, että Saksa seuraa johtajaansa. Chaplinin elokuvassa johtajan pyrkimyksiä maailmanvalloitukseen parodioidaan. Elokuvassa viitataan kriittisesti ajatukseen arjalaisen rodun yliveritaisuudesta, esim. ruskeasilmäisyyden pilkkaaminen, ja muiden tuhoamisesta. Kokelas voi pohtia keinoja, joilla diktaattori tehdään naurettavaksi (esim. verhoon kiipeily, vahvan johtajuuden ristiriita kehon kielen kanssa).

8.2. (18 p.)

Hyvässä vastauksessa tuodaan esiin, että tekstikatkelmia yhdistää ajatus yhtenäisestä kansallisesta yhteisöstä nationalismin perustana. Tervonen nostaa esiin nationalismin historiallisen merkityksen demokratioiden synnylle. Woolf taas on kriittinen nationalismia kohtaan viitatessaan kansakunnan oman edun tavoitteluun muiden kansojen kustannuksella. Nationalismin vaikutuksia tarkastellaan sekä positiivisena että negatiivisena asiana. 1800–1900-lukujen historian valossa kansakuntien yhtenäisyys on johtanut monissa tapauksissa demokratiaan ja taloudelliseen kehitykseen, mutta toisaalta yltiöpäinen nationalismi on johtanut sotiin.

Kiitettävässä vastauksessa analysoidaan tekstikatkelmia tarkemmin ja nostetaan esille konkreettisia esimerkkejä nationalismin seurauksista. Woolf esittää nationalismin johtavan vihamielisyyteen muita kansakuntia kohtaan. Kansallisuusaate on demokratisoinut yhteiskuntia ja antanut niissä laajemmille väestöryhmille yhteenkuuluvuuden tunteen. Toisaalta nationalismi on pahimmillaan johtanut muukalaisten ja vihollisten etsimiseen ja etnisiin puhdistuksiin (esim. Jugoslavian hajoaminen 1990-luvulla). Tekstit myös kontekstualisoidaan vastauksessa.

9. Suomalaisten ja venäläisten suhteet (30 p.)

9.1. (14 p.)

Vastaaja havaitsee, että osa tekstikatkelmista näkee suomalaisten ja venäläisten suhteen myönteisenä asiana, osa kielteisenä. Myönteisimmin venäläisiin suhtautuu Topelius ja osin Paasikivi, joskin ehkä poliittiset tosiasiat tunnustaen. Kielteisimmät lausunnot esittävät Voionmaa ja Vähäkallio. Topelius ja Paasikivi puhuvat ystävyydestä, Voionmaa ja Vähäkallio kansojen (ja maiden) vihollisuudesta.

Kiitettävässä vastauksessa tekstikatkelmien suhteita toisiinsa tarkastellaan perusteellisemmin ja analyttisemmin. Esimerkiksi Voionmaa puhuu perivihollisuudesta, minkä sanan Paasikivi taas pyrkii kieltämään suomalaisten ja venäläisten suhteen kuvaamisessa. Kokelas havaitsee eroja suhtautumisessa Venäjän hallitsijoihin ja venäläisiin: Mäkelin suhtautuu positii-visesti sorrettuun Venäjän kansaan, mutta ei sen hallitsijoihin. Mäkelin korostaa venäläisiä sivistysarvoja, Vähäkallio taas ei näe niiden olemassaoloa lainkaan.

9.2. (16 p.)

Vastauksessa pohditaan tekstikatkelmien suhdetta ajan poliittiseen historiaan. Topelius kirjoittaa autonomian ajan uudistuskaudella ennen venäläistämistoimien alkamista, Mäkelin ns. sortokausien aikana. Voionmaan ja Vähäkallion tekstit ovat itsenäisyyden alkuvuosilta, ja he suhtautuvat Neuvosto-Venäjän bolsevistihallintoon kielteisesti. Paasikiven teksti on jatkosodan jälkeiseltä ajalta, jolloin neuvostosuhteita pyrittiin rakentamaan uudelle pohjalle.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas miettii tekstikatkelmien historiallisia konteksteja tarkemmin ja pohtii, miksi kirjoittajien näkemykset ovat sellaisia kuin ne tekstikatkelmissa ovat. Kokelas soveltaa lähdekriittistä punnintaa ja miettii, keitä kirjoittajat olivat ja mistä asemasta käsin he kirjoittivat. Esimerkiksi Vähäkallio oli oikeistolaisen AKS:n perustajia, kun taas pääministeri Paasikiven radiopuhe on viesti suomalaisille vihollisuuksien hautaamisesta ja uuden ulkopoliittisen linjan välttämättömyydestä.